

BEROEPSKWALIFICATIEDOSSIER

Art-handler

//////////////////////////////////////
BK-0430-2

1. Globaal

1.1 TITEL

Art-handler

1.2 DEFINITIE

De art-handler manipuleert, verpakt, verplaatst en installeert de erfgoed- en kunstobjecten teneinde deze zo veilig mogelijk van één locatie naar een andere (tentoonstellingsruimte, erfgoeddepot) te brengen.

1.3 EXTRA INFORMATIE

De art-handler staat tijdens intern en extern transport in voor de fysieke veiligheid van erfgoed- en kunstobjecten. Door het evalueren van het object - de gebruikte materialen, de constructie, de conditie - en het af te leggen traject, bepaalt hij, in overleg met de verantwoordelijke, de verpakkingsnoden en het eventuele montagesysteem. Ook de nodige hulpmiddelen om het object veilig te verplaatsen worden op basis van deze criteria door hem bepaald. Hij voorziet en elimineert alle risico's waaraan het object blootgesteld kan worden tijdens de manipulatie, het transport en de installatie.

De relatie tussen de art-handler en de behoudsmedewerker

'Onder toezicht van en in nauw overleg met de behoudsmedewerker staat de art-handler in voor de concrete uitvoering van het verplaatsen/transporteren en het installeren/monteren van objecten. Samen met de behoudsmedewerker schat de art-handler de mogelijke risico's van de hieraan verbonden manipulatie van objecten op voorhand in en neemt de nodige preventieve maatregelen om deze risico's zoveel mogelijk te elimineren.'

1.4 SECTOREN

- Overige
Erfgoed

1.5 BETROKKEN (ARBEIDSMARKT)ACTOREN

Hoofdindieners

FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed vzw

Mede-indieners

Agentschap Onroerend erfgoed

Departement Cultuur, Jeugd en Media

KIK (Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium)

ICOM-Vlaanderen

BRK-APROA (Beroepsvereniging van conservators-restaurateurs van kunstvoorwerpen)

Hizkia Van Kralingen

1.6 REFERENTIEKADER

Gehanteerde referentiekaders

- Competent-fiche (SERV): K160201 Cultureel erfgoed beheren, 18 december 2014
- Ander BKD: BK-0113 - Verhuizer, 21 februari 2014

Relatie tot het referentiekader

De basisactiviteiten uit de Competent-fiches 'Cultureel erfgoed beheren' (K160201) en Verhuizer (BK-0113) werden geheel, deels of geïntegreerd overgenomen.

Bijkomende activiteiten werden door de arbeidsmarktactoren toegevoegd.

2. Competenties

2.1 OPSOMMING COMPETENTIES

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
1. Ontwikkelt de eigen deskundigheid				
<ul style="list-style-type: none"> Blijft op de hoogte van relevante nieuwe inzichten en methodes 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor transport en ondersteuning van objecten
<ul style="list-style-type: none"> Onderhoudt een netwerk met collega-erfgoedwerkers binnen en buiten de organisatie 	✓			
2. Gaat op een deontologische manier om met erfgoed				
<ul style="list-style-type: none"> Past de specifieke deontologische codes toe 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van deontologische codes (ICOM, ECCO, IFLA, ICA,...)
<p>* ICOM (International Council of Museums), ECCO (European Confederation of Conservator-Restorers Organisations), IFLA (International Federation of Library Associations), ICA (International Council on Archives)</p>				
3. Schat risico's in voor het object aan de hand van de objectconditie en de materiaaltechnische/constructieaspecten van het object in overleg met de verantwoordelijke				
<ul style="list-style-type: none"> Schat de kwetsbaarheid van materiaal(soort) in 	✓			<ul style="list-style-type: none"> Kennis van de meest voorkomende schadefactoren en risico's die erfgoed kunnen bedreigen Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten
<ul style="list-style-type: none"> Brengt de constructieopbouw in kaart 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Detecteert zwakheden en zwaartepunten in de constructie 	✓			
<p>* De tien risicofactoren: water, verkeerde temperatuur, brand, verkeerde relatieve luchtvochtigheid, diefstal en vandalisme, verontreiniging, licht, ongedierte en schimmel, verlies van informatie, fysieke krachten</p>				
4. Reikt oplossingen aan om het object veilig en met zo weinig mogelijk risico te verplaatsen				
<ul style="list-style-type: none"> Stelt maatregelen voor om gedetecteerde risico's op te heffen zoals ondersteuning, veilige manipulatie en verplaatsing na overleg met de verantwoordelijke 		✓		<ul style="list-style-type: none"> Kennis van conservatiegeschikte verpakkingsmaterialen Kennis van de meest voorkomende schadefactoren en risico's die erfgoed kunnen bedreigen Kennis van diverse/aangepaste transportmaterialen voor verplaatsing van erfgoedobjecten Kennis van de bediening van technische apparatuur en installaties Kennis van de materiaal-
<ul style="list-style-type: none"> Stelt de benodigde mankracht voor 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Stelt de meest geschikte route van verplaatsing voor 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Stelt het benodigde verplaatsingsmateriaal voor in functie van de objectnaden 	✓			

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
				technische en constructieaspecten van objecten <ul style="list-style-type: none"> • Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen • Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor transport en ondersteuning van objecten
5. Kiest voor een geschikte persoonlijke uitrusting in functie van een veilige, propere en schadevrije verplaatsing van objecten				
<ul style="list-style-type: none"> • Selecteert conservatiegeschikte handschoenen (bijv. nitril, katoen,...) 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van de meest voorkomende schadefactoren en risico's die erfgoed kunnen bedreigen
<ul style="list-style-type: none"> • Selecteert de geschikte kledij (bijv. antistatisch, geen knopen, geen kettingen of juwelen, toegangsbadges,...) 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Neemt alle mogelijke maatregelen om schade te vermijden 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Schakelt bij schade aan het object onmiddellijk de verantwoordelijke expert in 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Waakt erover dat laadruimten van transportvoertuigen proper/zuiver zijn 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Ziet erop toe dat de ruimte tijdens verpakking veilig is (geen schilderwerken, geen stof, geen open ramen en deuren,...) 	✓			
6. Zorgt voor de geschikte uitrusting in functie van de persoonlijke en collectieve veiligheid en een professionele werkruimte				
<ul style="list-style-type: none"> • Kiest geschikte beschermingsmiddelen (bijv. harnas voor werken op hoogte,...) 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van veiligheidsvoorschriften • Kennis van hef-en tiltechnieken • Kennis van persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen • Kennis van wettelijke richtlijnen van veiligheid
<ul style="list-style-type: none"> • Schat risico's in voor anderen en de omgeving (bijv. als het object omgeven is door brandbare vloeistof, als het object zelf toxische materialen/substanties bevat,...) 		✓		
<ul style="list-style-type: none"> • Neemt de nodige maatregelen om de 		✓		

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
persoonlijke en collectieve veiligheid te garanderen				
<ul style="list-style-type: none"> • Respekteert de wettelijke richtlijnen rond veiligheid 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Zorgt voor voldoende werkmateriaal (tafels, gereedschap, rollend materieel,...) 	✓			
7. Voert de interne verplaatsing van objecten en veilige en deskundige handling uit in overleg met de verantwoordelijke				
<ul style="list-style-type: none"> • Kiest geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van de bediening van technische apparatuur en installaties • Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen • Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor transport en ondersteuning van objecten • Kennis van hef-en tiltechnieken
<ul style="list-style-type: none"> • Hanteert geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Past hef- en tiltechnieken toe 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Analyseert de route 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Past de voorgestelde route indien nodig aan 		✓		
8. Zorgt voor deskundige opstelling in functie van het object en de context in overleg met de verantwoordelijke				
<ul style="list-style-type: none"> • Schat de mogelijkheden van de ruimte in (draagkracht van muur, plafond en vloer) 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van de meest voorkomende schadefactoren en risico's die erfgoed kunnen bedreigen • Kennis van de constructie van 'museaal' geschikte ondersteuningsvormen • Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten • Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor transport en ondersteuning van objecten
<ul style="list-style-type: none"> • Kiest de bevestigingsmethode 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Kiest de ondersteuning (bijv. sokkel, verankering, ...) 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Houdt rekening met de aard en conditie van het object 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Maakt eenvoudige ondersteuningsvormen op maat 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Voert het opstellingsplan nauwkeurig uit 			✓	
9. Verpakt de objecten en pakt ze uit volgens de aanwijzingen van de verantwoordelijke				

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
<ul style="list-style-type: none"> • Stelt geschikt verpakkings- en buffermateriaal voor in functie van de objectveiligheid 		✓		<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van conservatiegeschikte verpakkingsmaterialen • Kennis van de meest voorkomende schadefactoren en risico's die erfgoed kunnen bedreigen • Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten • Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor transport en ondersteuning van objecten • Kennis van correct labelen van verpakking
<ul style="list-style-type: none"> • Hanteert het juiste buffermateriaal om schokken en trillingen op te vangen 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Stelt maatregelen voor ter optimalisering van de verpakkingswijze/materialen 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Brengt de juiste labels (bijv. face up/face down, fragile, full/empty,...) en identificatiegegevens aan op verpakkingen 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Waakt erover dat de gebruikte verpakkingsmaterialen en kisten veilig en proper zijn (vrij van stof, schimmel, ongedierte) 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Waakt erover dat verpakkingsmateriaal niet verouderd of verzuurd is 	✓			
10. Voert het laden en lossen uit				
<ul style="list-style-type: none"> • Kiest geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van de bediening van technische apparatuur en installaties • Kennis van hef-en tiltechnieken • Kennis van EHBO
<ul style="list-style-type: none"> • Hanteert geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Plaatst en bevestigt de (verpakte) objecten op optimale wijze in het transportvoertuig (sangels en steunen) 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Past hef- en tiltechnieken toe 			✓	
<ul style="list-style-type: none"> • Controleert gesloten verpakkingen na verplaatsing op beschadigingen aan de objecten 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> • Past de eerste zorgen toe bij eventuele kwetsuren bij het laden en lossen 			✓	
11. Voert het externe transport van de objecten uit				
<ul style="list-style-type: none"> • Analyseert de route 	✓			<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van deontologische codes (ICOM, ECCO, IFLA, ICA,...) • Kennis van de meest voorkomende
<ul style="list-style-type: none"> • Past de voorgestelde route indien nodig aan 		✓		

Activiteiten	Vaardigheden			Kenniselementen per activiteitenblok
	Cognitieve	Probleemoplossende	Motorische	
<ul style="list-style-type: none"> Laat het voertuig nooit onbeheerd achter 	✓			schadefactoren en risico's die erfgoed kunnen bedreigen <ul style="list-style-type: none"> Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen Kennis van vervoersdocumenten en douanevoorschriften
<ul style="list-style-type: none"> Ziet toe op objectveilige verplaatsing en bevestiging door anderen (bijv. toezicht op de luchthaven op de objecten i.f.v. schokken bij het plaatsen en luchtweerstand tijdens de vlucht) 	✓			
<ul style="list-style-type: none"> Zorgt ervoor dat de (vervoers)documenten ondertekend worden (bijv. CMR, pakbon,...) 	✓			
* CMR (Conventie voor het Internationaal Vervoer van Zaken over de Weg)				

2.2 BESCHRIJVING COMPETENTIES ADHV DE DESCRIPTORELEMENTEN

Kennis

- Kennis van deontologische codes (ICOM, ECCO, IFLA, ICA,...)
- Kennis van conservatiegeschikte verpakkingsmaterialen
- Kennis van de meest voorkomende schade­factoren en risico's die erfgoed kunnen bedreigen
- Kennis van diverse/aangepaste transportmaterialen voor verplaatsing van erfgoedobjecten
- Kennis van de bediening van technische apparatuur en installaties
- Kennis van de constructie van 'museaal' geschikte ondersteuningsvormen
- Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten
- Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen
- Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor transport en ondersteuning van objecten
- Kennis van correct labelen van verpakking
- Kennis van veiligheidsvoorschriften
- Kennis van hef- en tiltechnieken
- Kennis van persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
- Kennis van wettelijke richtlijnen van veiligheid
- Kennis van EHBO
- Kennis van vervoersdocumenten en douanevoorschriften

Cognitieve vaardigheden

- Blijft op de hoogte van relevante nieuwe inzichten en methodes

- Onderhoudt een netwerk met collega-erfgoedwerkers binnen en buiten de organisatie
- Past de specifieke deontologische codes toe
- Schat de kwetsbaarheid van materiaal(soort) in
- Brengt de constructieopbouw in kaart
- Detecteert zwakheden en zwaartepunten in de constructie
- Kiest geschikte beschermingsmiddelen (bijv. harnas voor werken op hoogte,...)
- Kiest geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing
- Analyseert de route
- Kiest de ondersteuning (bijv. sokkel, verankering, ...)
- Houdt rekening met de aard en conditie van het object
- Waakt erover dat de gebruikte verpakkingsmaterialen en kisten veilig en proper zijn (vrij van stof, schimmel, ongedierte)
- Waakt erover dat verpakkingsmateriaal niet verouderd of verzuurd is
- Controleert gesloten verpakkingen na verplaatsing op beschadigingen aan de objecten
- Analyseert de route
- Laat het voertuig nooit onbeheerd achter
- Ziet toe op objectveilige verplaatsing en bevestiging door anderen (bijv. toezicht op de luchthaven op de objecten i.f.v. schokken bij het plaatsen en luchtweerstand tijdens de vlucht)
- Zorgt ervoor dat de (vervoers)documenten ondertekend worden (bijv. CMR, pakbon,...)
- Selecteert conservatiegeschikte handschoenen (bijv. nitril, katoen,...)
- Selecteert de geschikte kledij (bijv. antistatisch, geen knopen, geen kettingen of juwelen, toegangsbadges,...)
- Waakt erover dat laadruimten van transportvoertuigen proper/zuiver zijn
- Ziet erop toe dat de ruimte tijdens verpakking veilig is (geen schilderwerken, geen stof, geen open ramen en deuren,...)
- Respekteert de wettelijke richtlijnen rond veiligheid
- Zorgt voor voldoende werk materiaal (tafels, gereedschap, rollend materieel,...)
- Schat de mogelijkheden van de ruimte in (draagkracht van muur, plafond en vloer)
- Kiest de bevestigingsmethode
- Kiest geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing
- Stelt de benodigde mankracht voor
- Stelt de meest geschikte route van verplaatsing voor
- Stelt het benodigde verplaatsingsmateriaal voor in functie van de objectnaden
- Stelt maatregelen voor ter optimalisering van de verpakkingswijze/materialen

Probleemoplossende vaardigheden

- Stelt maatregelen voor om gedetecteerde risico's op te heffen zoals ondersteuning, veilige manipulatie en verplaatsing na overleg met de verantwoordelijke
- Neemt alle mogelijke maatregelen om schade te vermijden
- Schakelt bij schade aan het object onmiddellijk de verantwoordelijke expert in
- Neemt de nodige maatregelen om de persoonlijke en collectieve veiligheid te garanderen
- Past de voorgestelde route indien nodig aan
- Past de voorgestelde route indien nodig aan
- Stelt geschikt verpakkings- en buffermateriaal voor in functie van de objectveiligheid
- Schat risico's in voor anderen en de omgeving (bijv. als het object omgeven is door brandbare vloeistof, als het object zelf toxische materialen/substanties bevat,...)

Motorische vaardigheden

- Past hef- en tiltechnieken toe
- Maakt eenvoudige ondersteuningsvormen op maat
- Voert het opstellingsplan nauwkeurig uit
- Hanteert het juiste buffermateriaal om schokken en trillingen op te vangen
- Brengt de juiste labels (bijv. face up/face down, fragile, full/empty,...) en identificatiegegevens aan op verpakkingen
- Plaatst en bevestigt de (verpakte) objecten op optimale wijze in het transportvoertuig (sangels en steunen)
- Past hef- en tiltechnieken toe
- Hanteert geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing
- Past de eerste zorgen toe bij eventuele kwetsuren bij het laden en lossen
- Hanteert geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing

Omgevingscontext

- Het werk vindt in wisselende/verschillende omgevingen plaats (bijv. een depot, een museum, een tentoonstellingsruimte, een archief, een erfgoedbibliotheek, een kunstenaarsatelier, een restauratieatelier, een monument, een archeologische site, een landschappelijke site, een particuliere ruimte, een transitruimte op de luchthaven...)
- De beroepsbeoefenaar voert uiteenlopende opdrachten uit met diverse materialen

Handelingscontext

- Het werk impliceert de hantering van lasten
- Het beroep vereist het methodisch en zeer nauwkeurig handelen
- Het beroep vereist onregelmatige werkuren (avond- en weekendwerk), lange werkdagen, internationale verplaatsingen
- De beroepsbeoefenaar moet onder hoge tijdsdruk kunnen werken
- De beroepsbeoefenaar moet beschikken over een uitstekend ruimtelijk en technisch inzicht
- Het beroep vereist geduld, diplomatie en verantwoordelijkheidsgevoel
- Het beroep vereist kwaliteitsvol omgaan met kunst- en erfgoedobjecten
- De beroepsbeoefenaar gaat om met objecten die onderhevig zijn aan omgevingsfactoren/degradatie
- De beroepsbeoefenaar gaat om met mogelijk toxische producten
- Het beroep vereist constante aandacht omwille van omgang met behoud van vergankelijke materialen
- De beroepsbeoefenaar moet kunnen omgaan met een groot aantal personen die betrokken zijn bij transport en tentoonstellingsopbouw/afbouw
- De beroepsbeoefenaar gaat om met een breed gamma aan apparatuur en materieel
- Het beroep vereist soms repetitieve handelingen

Autonomie

Is zelfstandig in

- het uitvoeren van zijn toegewezen taken

Is gebonden aan

- de deontologische code
- de richtlijnen van de verantwoordelijke expert

Doet beroep op

- de verantwoordelijke expert of beheerder voor taken of keuzes

Verantwoordelijkheid

- Ontwikkelt de eigen deskundigheid
- Gaat op een deontologische manier om met erfgoed
- Schat risico's in voor het object aan de hand van de objectconditie en de materiaaltechnische/constructieaspecten van het object in overleg met de verantwoordelijke
- Reikt oplossingen aan om het object veilig en met zo weinig mogelijk risico te verplaatsen
- Kiest voor een geschikte persoonlijke uitrusting in functie van een veilige, propere en schadevrije verplaatsing van objecten
- Zorgt voor de geschikte uitrusting in functie van de persoonlijke en collectieve veiligheid en een professionele werkruimte
- Voert de interne verplaatsing van objecten en veilige en deskundige handling uit in overleg met de verantwoordelijke
- Zorgt voor deskundige opstelling in functie van het object en de context in overleg met de verantwoordelijke
- Verpakt de objecten en pakt ze uit volgens de aanwijzingen van de verantwoordelijke
- Voert het laden en lossen uit
- Voert het externe transport van de objecten uit

2.3 ATTESTEN EN VOORWAARDEN

Wettelijke attesten en voorwaarden

Er zijn geen (wettelijke) attesten of voorwaarden vereist.

3. Arbeidsmarktrelevantie / maatschappelijke relevantie

3.1 ARBEIDSMARKTRELEVANTIE

Tewerkstelling

Uit de cijfers van de erfgoedkaart in Vlaanderen leiden we af dat er in Vlaanderen 513 musea zijn en 248 privaatrechterlijke en publiekrechtelijke archiefinstellingen. Daarnaast zijn er 160 erfgoedbibliotheken.

Er waren eind 2017 in Vlaanderen 11.239 beschermde monumenten en de inventaris bouwkundig erfgoed in Vlaanderen bevatte 88.473 relictten en 590 gehelen.

Er zijn grote aantallen personen betrokken in de cultureel erfgoedsector maar de meesten zijn zo niet expliciet geregistreerd.

Enkele beschikbare cijfers van professionelen in de onroerend erfgoedsector: aantal leden van de Beroepsvereniging voor restaurateurs van kunstvoorwerpen (BRK-APROA): 136. Aantal aannemers met een erkenning D24 (restauratie van monumenten): 987 en met een erkenning D23 (restauratie door ambachtslieden): 468; aantal leden van Gorduna, vereniging van restauratie-architecten: 25 (raadpleging lijst https://ng3.economie.fgov.be/NI/agrea/aannemer_nl.asp op 14/12/18)

Vacatures

Gegevens over de art-handler zijn apart niet voorhanden. Bij de VDAB zijn er wel cijfers over 'erfgoedkundige'. 'Erfgoedkundige' is een veel bredere categorie dan art-handler, en bevat alle beroepen die met erfgoed gerelateerd zijn. Vacatures voor de functie van art-handler worden doorgaans niet via de VDAB gepubliceerd, maar eerder via andere kanalen. Op de website van het steunpunt (faro.be) verschenen in 2017 in totaal 135 vacatures, waarvan 11 binnen het domein van behoud en beheer (waar de art-handler onder valt).

Voor werken aan beschermd erfgoed kan een premie aangevraagd worden. Bij de standaardprocedure kan voor de berekening van de erfgoedpremie maximaal 25.000 euro van de aanvaarde kostenraming voor werken aan een beschermd goed in aanmerking worden genomen. De bijzondere procedure is uitgebreider en duurt langer maar kan een hoger premiebedrag opleveren. Voor premies aangevraagd volgens de bijzondere procedure geldt namelijk geen maximumbedrag. In 2017 legde het agentschap Onroerend Erfgoed 7.571.673 euro vast voor 879 toegekende erfgoedpremies volgens de standaardprocedure en 10.134.339 euro voor 22 toegekende erfgoedpremies volgens de bijzondere procedure.

(Bron: <https://monitor.onroenderfgoed.be>)

3.2 MAATSCHAPPELIJKE EN CULTURELE RELEVANTIE

Belang vanuit cultureel-historisch perspectief

Erfgoed verbindt verleden, heden en toekomst. We kunnen het definiëren als: "culturele uitingen die gemeenschappelijke betekenissen en waarden krijgen binnen een actueel referentiekader en die worden doorgegeven over generaties heen". Er bestaan drie hoofdsoorten erfgoed: onroerend erfgoed (bv. monumenten, landschappen en archeologische sites), roerend erfgoed (bv. objecten, documenten) en immaterieel erfgoed (bv. tradities en gebruiken).

Breed maatschappelijk belang

Erfgoed is een gemeenschappelijk goed voor de samenleving. Het vormt onze geheugens, levert een bijdrage aan onze individuele en collectieve identiteitsvorming, geeft inzichten in maatschappijen en mensen uit het verleden en het heden. Erfgoed is het DNA van de samenleving. Zo zal in conflictsituaties vaak op de eerste plaats het erfgoed gevisieerd worden om een gemeenschap te treffen en zal deze alles in het werk stellen om haar kostbare nalatenschap te beschermen.

Bovendien is cultureel erfgoed een bron voor andere domeinen zoals toerisme, onderwijs, wetenschap, zorg en ondernemerschap. Ook economische, toeristische, diplomatieke en maatschappelijke doelstellingen houden best rekening met een kwaliteitsvolle, evenwichtige en duurzame benadering van cultureel erfgoed en cultureelerfgoedwerking.

De Eurobarometer 2017 geeft aan dat 54% van de Belgen zich persoonlijk betrokken voelt cultureel erfgoed (als bewoner, via het deelnemen aan erfgoedactiviteiten, etc.). 87% van de Belgen vindt erfgoed belangrijk voor België als land. 68% van de Belgen zegt dat ze dicht bij een vorm van cultureel erfgoed wonen.

(Eurobarometer 466 Cultural Heritage Report September -October 2017.

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/80882>)

Deelname aan erfgoed

Heel wat mensen beleven en bezoeken erfgoed. De Eurobarometer 2017 geeft aan dat 55% van de Belgen in 2017 minstens een keer een monument (bouwkundig, maar ook archeologische site of beschermde tuin) bezocht en 51% een museum of galerij. 71% Belgen zegt dat de aanwezigheid van cultureel erfgoed van invloed kan zijn op hun vakantiebestemming.

De studiedienst van de Vlaamse regering verzamelde cijfers voor cultuurparticipatie in de jaren 2011 en 2016. 54% van de Vlamingen bezocht minstens 1 keer per jaar een bezienswaardig gebouw of monument in 2016. 36% van de Vlamingen bezocht in 2011 een museum, tentoonstelling of galerij in België, in 2016 was dat 44%. 14% deed dat zelfs 3 tot 5 keer of zelfs meer per jaar. De deelname aan historische wandelingen of historische optochten was in 2016 21% en 12%. Dat betekent een lichte stijging ten opzichte van 2011.

Naast deze receptieve erfgoedbeleving bestaat er ook een groot aantal erfgoedverenigingen, waaraan burgers actief participeren. De erfgoedkaart telt momenteel 658 verenigingen, waaronder heemkundige kringen, genealogische verenigingen en verenigingen van traditiedragers. (www.erfgoedkaart.be)

Erfgoedbeheerders

In de erfgoedsector zijn verschillende soorten erfgoedbeheerders actief.

Collectiebeherende organisaties (archieven, musea, erfgoedbibliotheken; erfgoeddepots) beheren roerend erfgoed, dienstverlenende organisaties geven advies over aspecten van erfgoedbeheer.

Overheden vormen een belangrijke groep van erfgoedbeheerders. De meeste gemeenten zijn eigenaar van erfgoed en staan in voor het goed beheer ervan. Erkende onroerenderfgoedgemeenten kunnen aanvullend op de Vlaamse beleidsprioriteiten een eigen onroerenderfgoedbeleid ontplooiën (zo geven ze bepaalde toelatingen voor handelingen aan of in beschermde goederen) en een eigen lokale erfgoedreflex creëren. In 2017 zijn er 19 erkende onroerenderfgoedgemeenten (op 308 gemeenten in Vlaanderen).

Lokale besturen kunnen gezamenlijk een intergemeentelijk samenwerkingsverband oprichten en dit laten erkennen als een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED). Hierbij ondersteunt een IOED aangesloten gemeentebesturen zowel bij hun gemeentelijk beleid als bij het uitvoeren van andere taken die uit het Onroerenderfgoeddecreet voortvloeien. In totaal telt Vlaanderen op 31 december 2017 25 erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten. Hier maken in totaal 174 steden en gemeenten in Vlaanderen deel van uit (op 308). Vanuit het cultureel erfgoeddecreet telt Vlaanderen in 2017 17 (intergemeentelijke) erfgoedconvenants en krijgen vijf kunststeden vanuit Vlaanderen werkingssubsidies voor lokaal cultureel erfgoedbeleid.

Erfgoedverenigingen beheren naast collecties ook immaterieel erfgoed, zoals heemkundige kringen en verenigingen van traditiedragers (bv. reuzen). De erfgoedkaart telt momenteel 658 verenigingen. (www.erfgoedkaart.be).

Ook in andere maatschappelijke domeinen bestaan er organisaties die erfgoed beheren (bv. scholen,

universiteiten, zorginstellingen, theaters, kerkelijke instellingen). Tot slot zijn er ook talrijke privé-eigenaars van monumenten en collecties .

Duurzame zorg

Basistaken bij het duurzaam en kwaliteitsvol doorgeven van erfgoed aan toekomstige generaties, zijn:

- a) herkennen en verzamelen: het benoemen, in kaart brengen, registreren, documenteren, waarderen, verwerven, selecteren en herbestemmen van cultureel erfgoed;
- b) behouden en borgen: het verzekeren van het voortbestaan van cultureel erfgoed door het in adequate omstandigheden te bewaren, te conserveren, te restaureren, te actualiseren, te borgen en door te geven;
- c) onderzoeken: het onderzoeken van cultureel erfgoed en van cultureelerfgoedwerking of het stimuleren en faciliteren ervan;
- d) presenteren en toeleiden: het delen van cultureel erfgoed met erfgoedgemeenschappen, met het grote publiek of met specifieke doelgroepen via presentatie, toeleiding, educatie en door het beschikbaar te maken voor raadpleging en gebruik;
- e) participeren: het actief betrekken van de maatschappij, in het bijzonder van erfgoedgemeenschappen, bij cultureelerfgoedwerking;

Deze duurzame en kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met cultureel erfgoed wordt internationaal ondersteund door verschillende organisaties zoals UNESCO, de Raad van Europa (conventie van Faro, strategy 21), de Europese Commissie en verschillende internationale beroepsverenigingen en NGO's (ECCO, ICOM, ICCROM, ICOMOS, ...).

4. Samenhang

